

Белин Л.В., *ст. викладач кафедри економічної кібернетики ОНЕУ*
Беспалов В.М., *к.е.н., доцент, декан факультету міжнародної економіки ОНЕУ*
Табанова А.И., *ст. викладач кафедри економічної кібернетики ОНЕУ*

МОДЕЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Як відомо, Україна взяла на себе зобов'язання дотримуватися вимог міжнародного співтовариства в області прав громадян, в тому числі забезпечувати гендерну рівність.

Авторитетна міжнародна організація, **Всесвітній Економічний Форум**, здійснює моніторинг ситуації в 144-х країнах і щорічно публікує їх рейтинг в області досягнення гендерної рівності. Згідно з їхніми дослідженнями, в 2016 році лідерами в цій сфері стали Ісландія, Фінляндія та Норвегія. Закривають рейтинг Сирія, Пакистан і Ємен. Україна і Росія займають 69 і 75 місце відповідно.

Всесвітній Економічний Форум розробила методикку визначення ступеня досягнення гендерної рівності, на основі розрахунку спеціального показника **індексу гендерної рівності**. Ця методика заснована на зіставленні співвідношення можливостей в освіті, охороні здоров'я, економіці і політиці. Оскільки статистичні служби більшості країн не ведуть облік щодо груп з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, поділу проводиться не за гендерною, а по біологічному принципу на чоловіків і жінок. Вихідні дані для визначення прав і можливостей чоловіків і жінок беруться з відкритих статистичних джерел і складають групи з п'яти показників [1]:

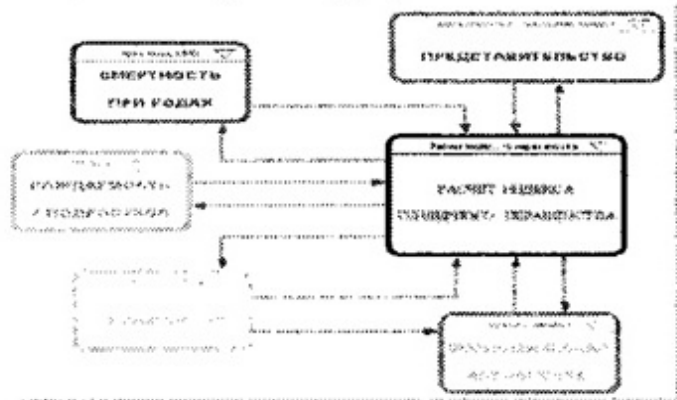
- коефіцієнт материнської смертності (MMR);
- рівень народжуваності серед підлітків (AFR);
- місця в органах влади, співвідношення жінок і чоловіків (PR);
- рівень середньої та вищої освіти (SE);
- економічна активність на ринку праці (LFPR).

Вихідні дані агрегуються за допомогою принципу середніх геометричних та середніх гармонійних і обчислюється у єдиний показник індексу гендерної рівності змінюваний в діапазоні від 0 до 1.

На підставі цієї методики розроблено імітаційну модель, що дозволяє визначати індекс гендерної рівності, досягнутий внаслідок регулюючого впливу на вихідні показники. Модель може бути використана для розробки стратегії розвитку прав і можливостей громадян в рамках інтеграції України в європейські та світові структури.

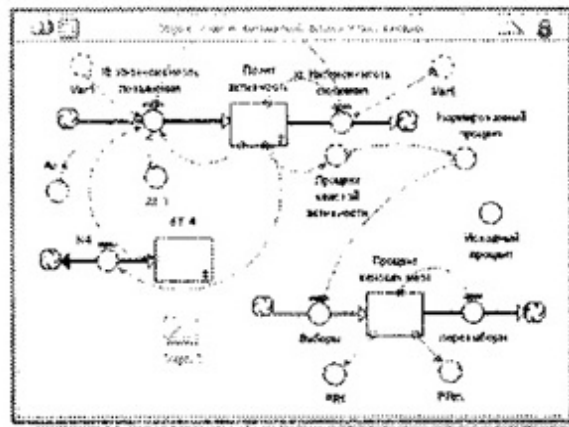
Модель побудована на принципах системної динаміки [2] з використанням системи моделювання iThink. На мал.1 показана принципова структурна схема моделі. Кожен блок моделі виконаний в окремому модулі,

імітує зміна одного з вихідних показників (крім блоку розрахунку індексу гендерної рівності) і має власну систему регулювання.

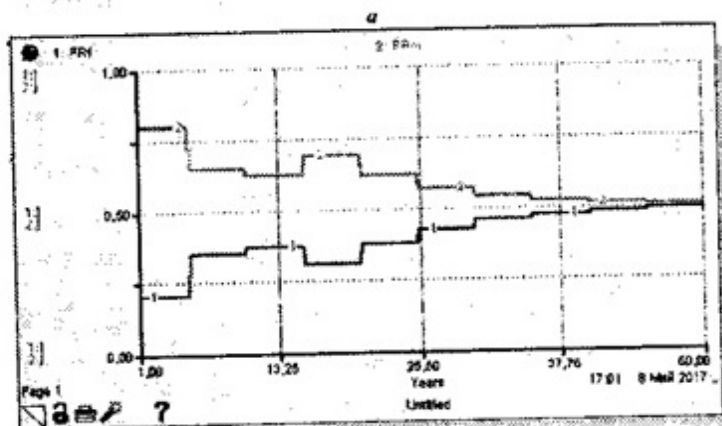
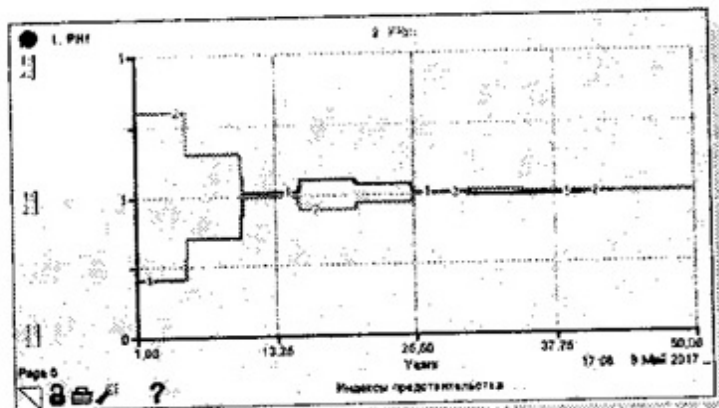
Мал. 1. Структурна схема моделі регулювання індексу гендерної рівності.

Як приклад розглянемо блок моделі, присвячений регулюванню представництва жінок в органах влади різних рівнів.

Мал. 2. Блок моделі «Управління політичною активністю жінок».

На мал. 2 показаний блок регулювання представництва чоловіків і жінок в органах місцевої та центральної влади. В Україні представництво чоловіків і жінок в органах влади змінюється раз в п'ять років і визначається (в основному) досягнутої до часу виборів політичною активністю жінок, яка і є об'єктом регулювання. Особливість обраного методу регулювання полягає в використанні двоконтурної зворотного зв'язку, що забезпечує поєднання максимальну швидкість досягнення цільових показників з високою стійкістю до впливи.

Мал. 3. Динаміка зміни індексу представництва в органах влади за 50 років

На мал. 3а показана динаміка зміни індексу при використанні двох контурного зворотного зв'язку. На мал. 3б показана ця ж динаміка при штучному погіршення ситуації в 10 році. Слід зазначити, що при використанні одно контурного зворотного зв'язку в умовах штучного погіршення ситуації, збіжність індексу представництва взагалі не спостерігається. Таким чином, підтверджується висока стійкість обраного методу регулювання.

Представлена модель дає можливість оцінювати внесок кожного з п'яти вихідних показників на загальний рівень індексу гендерної рівності. Однак, в моделі, в даний час, відсутня оцінка фінансових витрат пов'язаних з регулюючим впливом на вихідні показники. Це обумовлено відсутністю в літературі подібних оцінок для України. Проте, в майбутньому передбачається доробка моделі в цій частині, що дозволить ставити оптимізаційні задачі вибору стратегії регулювання індексу гендерної рівності з урахуванням фінансових витрат.

Література

1. *Доклад о развитии человека 2010. 20-е, юбилейное издание. Программы развития Организации Объединенных Наций (ПРООН) Издательство «Весь Мир» 2010.*
2. *Форрестер Дж. Основы кибернетики предприятия (индустриальная динамика) / пер. с англ., общая редакция Д. М. Гвишиани. М: Прогресс, 1971. 340 с. (www.hchkn.guu.ru)*